

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: En liden Bibel-Krønike for Børn og Menig-Mand

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "En liden Bibel-Krønike for Børn og Menig-Mand", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 27. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1828_227C-txt-shoot-idm1469.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Andet Hoved-Stykke.

Om den Prophetiske Kirke i det Gamle Testamente.

I. Moses.

Saalænge man i Ægypten mindedes Joseph, havde Israeliterne gode Dage, men da han var glemt, og de formerede sig stærkt, kom der en Konge, som frygtede for de Fremmedes Mangfoldighed, og søgde ved haard Trældom efterhaanden at udrydde dem. Da det imidlertid slet ikke hjalp, gav Pharaos den ugudelige Forordning, at alle Israeliternes Dreng-Børn skulde kastes i Nilen, og druknes, men Gud var med Israel, og styrede det saaledes, at netop herved Israeliternes Befrielse blev underlig forberedt.

En af Jakobs Sønner hed Levi, og Levi avlede Kahat, og Kahat avlede Amram, men Amram avlede en Søn i de Dage, der den Befaling var udgangen, at de nyfødte Dreng skulde kastes i Floden, og hans Moder skjulde ham i 3 Maaneder, men der hun ikke kunde skjule ham længer, da gjorde hun en Kiste af Vidier, og lagde Drengen deri, og satte den Kiste imellem Sivet ved Bredden af Floden. Da fødte Gud det saa, at Pharaos, det er Kongens Daatter kom til det samme Sted, og som hun gik der med sine Jomfruer ved Floden, da saae hun Kisten, og lod sig den hente, og lukke den op, og der hun saae den lille grædende Dreng, da rørte Gud hendes Hjerter, og hun ynkedes over ham, og tog ham, og lod ham opamme, men der han blev større, havde hun ham hos sig, og kaldte ham Moses, det er den Optagne af Vandet, og lod ham flittelig oplære i al Ægypternes Viisdom og Kundskab. Denne Moses var det, Gud havde udset til sin Tjener, til at udføre sit Folk af Ægypten.

Da Moses blev stor, vilde han heller være hos sit undertrykte Folk, end i Kongens Gaard, og da han engang saae en Ægypter mishandle en Israelit, slog han Ægypteren ihjel, og maatte derfor gaae i Land-Flygtighed.

Moses var nu i Arabien, i Midians Landskab, mangfoldige Aar, og han giftede sig der, og var en Hyrde, men i hans firsindstyvende Aar, der han var med Hjorden ved et Bjerg, som kaldes Horeb, da saae han en 29Torne-Busk staae i lys Lue, uden dog at fortæres, og der han gik nærmere, for at betragte det underlige Syn, da taledes Herren til ham, og sagde: Moses, Moses! kom ikke nærmere, men tag dine Skoe af, thi du staaer paa hellig Grund! Jeg er din Faders Gud, Abrahams og Isaks og Jakobs Gud! Da skjulde Moses sit Ansigt, af Undseelse for Gud, men Herren blev ved at tale til ham, og befalede ham at udføre Israels Folk fra Ægypten, og føre dem til det forjættede Land. Moses undskyldte sig nu vel med sin Ringhed, men Herren sagde: Jeg vil være med dig, og Moses indvendte fremdeles, at, naar han sagde, Gud havde sendt ham, da vilde Folket ikke troe ham, men Herren svarede: hvad er det, du holder i Haanden? og da Moses sagde, det er en Kjep, da befalede Herren ham at kaste den paa Jorden, og see, den blev til en Slange, saa Moses var bange for den, indtil Herren sagde: grib den om Halen! men da vovede han det, og see, det blev en Kjep igjen! Endnu indvendte Moses, at han havde hverken et klart Maal, ikke heller en flydende Tunge, som de maae have, der skal føre Ordet i Kongers Gaard, men Herren sagde til ham: hvem haver givet Mennesket Mund; hvem uden Jeg, Jehovah! saa gaae kun nu du, og jeg vil være med din Mund, og lære dig, hvad du skal tale! Endda vægrede Moses sig, og bad Herren at sende en Anden, men da blev Herren vreed, og sagde: nu, saa kiender Jeg din Broder Aaron, han er en veltalende Mand, og han skal møde dig, og du skal lægge ham Ordene i Munden, og jeg vil være med din Mund, og med hans Mund, og lære eder, hvad I skal gjøre.

Nu drog da Moses tilbage til Ægypten, og Aaron mødte ham, som Herren havde sagt, og de kom til Israels Folk, og trøstede dem med Herrens Ord, og gjorde Jær-Tegn for deres Øine, til Vitterlighed, saa Folket troede, og tilbad Jehovah, deres Fædres Gud. Men da Moses og Aaron kom til Pharaos, og sagde: saa siger Herren, Israels Gud, lad mit Folk fare! da vilde Pharaos ikke, men svarede i sin Hovmodighed: hvem er den Herre, hvis Røst jeg skal adlyde, den Herre, ham kiender jeg ikke, og jeg vil ikke lade Israel fare. Dog, ikke det alene, men Pharaos gav ogsaa Befaling til, at Israeliterne skulde plages meer en før, saa de jamrede sig, og bebreidede Moses og Aaron, at de havde ophidset Pharaos til reent at ødelægge dem. Da blev Moses modfalden, og klagede sin Nød for Herren, men Herren sagde til ham: du skal faae at see, hvad Jeg gjør ved Pharaos, til han lader Folket fare, ja, til han selv uddriver dem af sit Land! 2. Moseb. 1-6.

II. Udgangen af Ægypten.

Herren holdt Ord; thi da Moses og Aaron havde gjort store Jær-Tegn for Pharaos Øine, saa at ogsaa alt Vandet i Nilen blev til Blod, men Pharaos ændsede det ikke, see, da lod Herren mange Plager komme over Ægypti Land, over Markens Grøde, over Kvæget, og over Folkene, og Herren satte Skiel mellem sit Folk og Ægypterne, saa i Gosen-Land, hvor Israeliterne boede, kom Ingen af Plagerne, til et Tegn for Pharaos, at det var Israels Gud, som gjorde alle disse Ting. Saaledes var der engang, i hele tre Dage, bælgmørkt overalt i Ægypten, undtagen i Gosen-Land, hvor der var lyst, og hvergang der kom en saadan Plage, da lod Pharaos Moses og Aaron kalde, og lovede, at Folket maatte reise; men naar saa Moses bad til Gud, og Plagen holdt op, da var Pharaos lige haard og trodsig, indtil den sidste Plage kom, da Herren sendte Dødens Engel giennem Landet, og de døde paa een og samme Nat, alle de Første-Fødte i Ægypten, fra Kongens Første-Fødte, indtil Fangens, saa der blev Sorg i Kongens Gaard, og Graad i alle Huse, undtagen i Gosen-Land; thi Herren havde befalet Israeliterne at slagte et Lam i hvert Huus, og stryge Blodet deraf paa Dør-Stolperne, saa skulde Dødens Engel gaae deres Huse forbi, og ei røre dem. Lammet skulde de stege, og spise det, staaende til Bords i deres Reise-Klæder, med deres Vandrings-Stav i Haanden, og det, sagde Herren, skulde siden, naar Han havde udført dem fra Ægypten, være en aarlig Skik, og kaldes Paaske-Høitid, til et Minde om deres Redning fra Døden, og deres Befrielse fra det ægyptiske Aag.

I den samme Nat stod Pharaos op i Forskrækkelse, og lod Moses og Aaron kalde, og sagde: gjører eder færdige, og gaaer ud af mit Land, Saamange som I ere, med Alt hvad I have, og tjener eders Gud, og beder godt for mig! Og alle Ægypterne skyndte paa Israels Folk, at de skulde komme snart ud af Landet, og de reiste, og toge Josephs Been med sig, som han bød dem paa sit Yderste.

Det varede imidlertid ikke længe, førend Pharaos fortrød, at han havde ladet Israeliterne reise, og han forsamlede sine Krigs-Folk, og sine Strids-Vogne, og satte efter dem, og naaede dem ved et stort Vand, som kaldes det røde Hav. Dengang nu Israeliterne saae Pharaos komme nær, med hans Vogne og Ryttere og med al hans Krigshær, da bleve de saare bange i Sindet, og knurrede mod Moses, og sagde: var der ikke Grave nok i Ægypti Land, siden du førde os ud til at døe i Ørken? Da sagde Moses til Folket: 33 frygter ikke, staaer, og seer Herrens Frelse! Herren vil stride for eder, og I, I skal tie. Og Moses udstrakke sin Haand over Havet i Herrens Navn, og Herren lod Vandet bortfalde ved et stærkt Østenvind den ganske Nat, og Vandene skildtes ad, og Israels Børn gik midt igiennem Havet, som paa tørt Land, og Vandet stod som en Muur paa deres høire og venstre Side, men der de vare komne over, og Ægypterne fulgte efter, da sagde Herren til Moses: udstræk din Haand over Havet! og han gjorde saa, og Vandene faldt tilbage over Ægypterne, over deres Vogne og deres Ryttere, og der blev end ikke Een levende af dem Alle.

Saaledes udfriede Herren sit Folk af Pharaos Hænder, og Moses gjorde en Psalme derom, som Folket sang, og prisede Gud, som havde gjort store Ting for dem, og nedslaaet den mægtige Krigs-Hær, der sank som Steen og som Bly til Havets Bund! 2 Moseb. 7-15.

III. Vandringen i Ørken.

For at Israels Folk grandgivelig skulde see, at Herren var med dem, lod Han en Sky-Støtte vandre foran dem om Dagen, og en Ild-Støtte om Natten, og Han vilde snart ført dem til Canaans Land, som Han havde 34 lovet deres Fædre, Abraham, Isak og Jakob, naar de vilde været Ham lydige, og gjort hvad Han bød dem, ved Moses sin Tjener; men det vilde de ikke, og derfor maatte de vandre omkring i Arabiens Ørk hele fyrrethve Aar, til de vare alle døde, som uddrog voxne af Ægypten, saa nær som to Mænd, Josva og Kaleb.

Imidlertid opholdtes Israeliterne i Ørken paa forunderlige Maader, og Herren gjorde store Tegn for deres Øine, saa Han lod Vand springe ud af en Steen-Klippe, da de tørstede, og lod Manna for Brød nedfalde til dem fra Skyerne, som Dugg om Morgenen; og det skedte, dengang de kom i Sinai Ørk ved Horebs Bjerg, der, hvor Herren havde talet til Moses, fra den brændende Tornebusk, da taledede Herren fra Bjerget, lydelig til alt Folket, med tordnende Røst, og sagde: Jeg er Jehovah, din Gud, som udfriede dig fra Ægypti Land, af Trælle-Huset; du maa ikke have andre Guder end mig! Du maa ikke misbruge Jehovahs, din Guds Navn! Kom Hvile-Dagen ihu, at Du holder den hellig! Ær Din Fader, og Din Moder, saa du kan blive gammel af Dage i Landet, som Herren din Gud giver dig! Du maa ikke myrde! Du maa ikke bryde Ægteskabet! Du maa ikke stjæle! Du maa ikke vidne falskelig 35 imod din Næste! Du maa ikke attraae din Næstes Huus! Du maa ikke attraae Din Næstes Hustrue, eller hans Karl eller hans Pige, eller hans Oxe eller hans Asen, eller Noget som hører Din Næste til!

Disse ere de ti Guds Bud, som ogsaa høre til de Christnes Børne-Lærdom og skal holdes til Verdens Ende, af alle dem, som frygte Herren, men Gud gav desuden Israeliterne mange andre Bud og Love, ved sin Tjener

Moses, som kun skulde gjælde for dem, til den store Prophet kom, som Moses spaaede om, og sagde, at alle Hans Ord skulde Folket adlyde. Saalænge skulde Israeliterne ogsaa være et Folk for sig selv, med Gud til deres Konge, og Moses indrettede en Helligdom, som kaldtes Tabernaklet, efter et Mønster, Gud viiste ham paa Bjerget, hvor der skulde offres Lam og Øxne og andre Dele paa Herrens Alter, og hvor Folket skulde forsamles om Paasken, og paa andre Høitider, at ære deres Gud, og høre hans Befalinger. Aaron og Søn efter Fader, i hans Æt, skulde være Ypperste-Præst, til at forestaae Offringerne, og adspørge Gud om tvivlsomme Sager i Helligdommen, men hele Levis Stamme, hvortil Moses og Aaron hørde, skulde gjøre Tjeneste ved Tabernaklet, og undervise Folket om alle Guds Bud og Befalinger, og de kaldtes Præster og Leviter.

36Hvile-Dagen var den syvende Dag i hver Uge, som skulde helligholdes, til et Minde om Herrens Hvile efter Verdens Skabelse, og de store Høitider vare, foruden Paasken, først Pindse-Festen til at offere Aarets Første-Grøde, ogsaa Løv-Salenes Høitid, naar Viin-Høsten var fuldendt, til en Takke-Fest og et bestandigt Minde om Livet under Telt i Ørken.

Moses kom ikke heller selv ind i Canaans Land, men han levede dog, til de fyrretive Aar vare næsten til Ende, og førde Folket lige til Jordans Flod, som løber østen for Canaan. Og det skedte, der Moses vidste, at hans Dages Tal var fuldt, da gik han frem for al Israel, og taledede, og sagde til dem: jeg er i Dag hundrede og tyve Aar gammel, jeg kan ikke længere gaae ud og gaae ind for dit Ansigt, thi Herren sagde til mig: du skal ikke gaae over denne Jordan, men Herren din Gud, Han gaaer over for dit Ansigt, Han skal ødelægge Folkene for dit Ansigt, og Josva, han skal gaae over for dine Øine, saasom Herren haver sagt. Og Moses havde talet alle Herrens Buds Ord for Israels Børn, for de Unges Øren, som vare opvoxne i Ørken, og kommet alle Herrens store Gjerninger ihu, og han havde sagt: hør Israel! Herren vor Gud, Herren er Een, og du skal elske Herren din Gud af dit ganske Hjerte og af din ganske Sjæl, 37og af al din Formue, og du skal elske din Næste som dig selv, og I skal elske den Fremmede, thi I have selv været fremmede i Ægypti Land, og Herren eders Gud er en Gud over Guderne og en Herre over Herrerne, den store, den mægtige og den forfærdelige Gud, som ikke dømmes efter Anseelse, og tager ei Skiænk, som skaffer Faderløse og Enker Ret, og som elsker den Fremmede, at give ham Føde og Klæde! See! jeg lægger i Dag for eders Ansigt Velsignelse og Forbandelse: Velsignelse, naar I lyde Herrens, eders Guds Bud, som jeg byder eder i Dag, men Forbandelse, dersom I ikke lyde Herrens, eders Guds Bud, men vige af den Vei, som jeg byder eder i Dag. Og Moses skrev alle Herrens Ord i en Bog, og befalede, at naar al Israels Menighed kom tilsammen hvert syvende Aar at sees for Guds Ansigt, da skulde alle Bogens Ord læses for deres Øren. Og Herren gav Moses en hellig Sang i hans Hjerte, og lagde den Sangs Ord paa hans Tunge, og bød ham at tale den for Israels Øren, saa de kom den ihu, og at skrive den i Bogen, for Israels Børn, til et Vidnesbyrd, naar de forlode Herrens Veie og gik hen at tjene Afguder. Men det skedte, da Moses havde fuldendt sin Gjerning og sin Tale, da gik han op paa Nebo-Bjerg, som Herren befoel ham, og Herren oplod hans Øie, saa 38han beskuede Canaans Land, det forjættede Land, indtil det yderste Hav, og han døde der, og Herren begrov ham.

Moses var hundrede og tyve Aar gammel, da han døde, og hans Syn var ikke blevet svagt, og han var i sin fulde Kraft, og Herren haver givet ham det Vidnesbyrd, at Mage til Tjener, saa taalmodig og saa tro i al sin Gierning, som han var, er ikke fundet paa Jorden. Med ham taledede Herren aabenbarlig, ei som i Drømme-Syn, men som en Mand taler med sin Jævnlige, og lærde ham at skrive Sandhed om Verdens Skabelse, og om alle Patriarchernes Dage! 2 Moseb. 16. 20. 5 Moseb. 16. 31. 32. 34.

IV. Josva.

Josva, Nuns Søn, nedstammede fra Joseph og hans Søn Ephraim, og Gud havde befalet Moses at lægge sine Hænder paa hans Hoved, og velsigne ham til sin Efter-Mand i Høvdingskabet for Israels Børn, og da Moses var død, sagde Herren til Josva: lav dig nu til, og gik over Jordan med Folket, til det Land, som Jeg vil give dem, og Jeg vil være med dig, ligesom Jeg var med Moses, saa vær du kun frimodig, der skal Ingen kunne staae sig imod dig, alle dine Leve-Dage!

Saa gik da Josva over Jordans Flod 39med alt Folket, og Vandet adskildte sig for dem, lige som i det røde Hav, saa de kom tørskoede over, til et Tegn, at Herren vilde være med Josva, lige som han var med Moses.

Det var ugudelige Folk som boede i Canaans Land, og Herren havde sparet dem længe, men da de ikke vilde forbedre sig, saa havde Herren nu besluttet at udrydde dem, og at give Israeliterne Landet, og til et Tegn, at det var Herren selv, som indtog Landet, befalede Han, at den første Stad de kom til, hvis Navn var Jericho, skulde de kun gaae tause omkring i sex Dage, og paa den syvende Dag lade Præsterne blæse i deres Horn, saa skulde Murene styrte!

Det skedte, og der faldt stor Forskrækkelse over Landets Indbyggere, da de hørde, hvordan Jehovah streed for sit Folk, og de Konger, som vovede at drage Sværd imod Josva, de faldt, og han indtog mange faste Stæder, og Saameget af Landet, som Folket kunde bebygge, og uddeelte det imellem Stammerne og

deres Slægter, til evig Arv og Eie. Og det skedte efter mange Aar, der Herren havde skaffet Israel Rolighed for alle deres Fiender trindt omkring, og Josva var gammel af Aars Tal, da forsamlede Josva alt Folket, og han kom alle Herrens store og underlige Gjerninger ihu, dem, som Han havde gjort, fra den 40Time, der Han kaldte ad Abraham sin Tjener paa hin Side Floden, og lod ham omvanke i Canaans Land, indtil denne Dag, da Herren havde gjort sin Tjeners Abrahams Sæd mangfoldig og stærk, og indført dem i det forjættede Land til at eie det. Og Josva sagde til de Ældste og Øversterne blandt Folket: saa værer nu frimodige til at holde og gjøre alt det, som er skrevet i Moses Lovbog, at I ikke vige derfra til højre eller venstre Side; da skal een Mand af eder forfølge Tusinde, thi Herren eders Gud, Han er den, som strider for eder. Men dersom I vende tilbage, og hænge ved disse øvrige Hedninger, og I gjøre Svogerskab med dem og holde Omgængelse med dem, da skal I visseligen vide, at Herren eders Gud skal ikke fremdeles fordrive disse Folk fra at være for eders Ansigt, men de skal blive Eder til en Strikke og til en Snare og til en Svøbe paa eders Sider, og til Torne i eders Øine, indtil I omkomme af dette det gode Land, som Herren eders Gud haver givet eder. Og Josva sagde til Folkets Menighed: saa frygter nu Herren, og tjener Ham i Fuldkommenhed og Sandhed; eller, om det mishager eder, at tjene Jehovah, saa udvælger i Dag, hvilke Guder I vil tjene, jeg og mit Huus vi vil tjene Herren. Da svarede alt Folket 41og sagde: det skal være langt fra os at forlade Herren, til at tjene fremmede Guder, thi Jehovah, vor Gud, Han er den, som opførde os og vore Fædre af Ægypti Land, af Trældommens Huus, og som haver gjort disse store Tegn for vore Øine, og bevarede os, paa al den Vei, hvorpaa vi gik, og blandt alle de Folk, som vi have gaaet midt igjennem. Saa tjende Israel Herren, saalænge Josva levede, og saalænge de Ældste levede, som levede længe efter Josva, og som vidste al Herrens Gjerning, som Han havde gjort imod Israel. Jos. 1-6. 23. 24.

V. Dommerne før Samuel.

Efterat Josva var død, og de Gamle, som havde seet Herrens underlige Gierninger, da glemde Mængden af Folket Jehovah, den sande Gud, som skabde Verden, og som udførde Israel af Ægypten, og de gav sig til at tjene Hedningernes Afguder, som boede i Landet. Da gik det dem ilde, som Moses havde spaaet, og Israeliterne bleve de samme Hedningers Trælle, hvis Guder de tilbad; men naar de saa i deres Elendighed kom ihu, at Jehovah var deres Gud, og de raabde til Ham, da opvakde Han vældige Mænd iblandt dem, som udfriede dem af deres Fienders Haand, og disse Mænd, som derpaa blev ved i deres 42Livs-Tid at være Høvdinge i Landet, de kaldtes Dommere.

De Navnkundigste af disse Dommere ere Ehud og Gideon, Jephta og Samson, og Samuel, som blev den Sidste.

VI. Samuel.

Tabernaklet, med Herrens Helligdom, som kaldtes Arken, stod i Byen Silo, og endskiøndt Folket tilbad Afguder, og overtraadte alle de ti Guds Bud, saa blev dog Offringen, og den øvrige Kirke-Tjeneste i Tabernaklet, holdt ved lige, og Aarons Ætmænd vare Ypperste-Præster. En af disse hedde Eli, og han troede selv paa Gud, og levede skikkelig, men hans Sønner vare aabenbar ugudelige og ryggesløse, og dog elskede Eli dem høiere end han elskede Gud; thi vel sagde han til dem, at det klædte ilde, som de førde sig op, men han nænde dog ikke engang at see suurt til dem, end sige at tugte dem.

Herren havde imidlertid bestandig en liden adspredt Flok af sande Tilbedere, og blandt dem var i Elis Dage en Kvinde, ved Navn Hanna, som var gift med Elkana, uidentvivi en Levit, som boede paa Ephraims Bjerg. Hanna gjorde det Løfte, at dersom Herren gav hende en Søn, vilde hun opoffre ham til Herrens Tjeneste ved Tabernaklet i 43Silo, og det skedte: hun fik en Søn, og kaldte hans Navn Samuel, (som betyder Guds Gave) og førde ham alt som en lille Dreng op til Eli, at han skulde tjene i Helligdommen.

Det var dengang længe siden, Herren havde talet til Nogen i Israel; men nu skedte det, en Nat, da Drengen Samuel laae i Tabernaklet, at han hørde en Røst, som kaldte paa ham, ved hans Navn, og han tænkte først, det var Eli, og gik til ham, og spurgde hvad han vilde; men Eli sagde: jeg kaldte ikke, gak du kun og lægg dig! Det Samme skedte anden, og tredie Gang; men da skiønnede Eli, at det maatte være Herren, som kaldte paa Samuel, og sagde derfor til ham: gak hen og lægg dig, men kaldes der igien, da skal du svare: tal, Herre! din Tjener hører det. Da kom Herren, og kaldte: Samuel! Samuel! og Samuel svarede, som han var underviist, og Herren forkyndte ham, at Han vilde lade stor Straf komme over Eli, og over hans Huus, fordi han saae sine Sønners Ugudelighed, og straffede dem ikke.

Om Morgenen vilde Eli vide, hvad Herren havde sagt, og Samuel fulgte Sandheden, skiøndt det var

knapt, han turde, og som Herren havde talet, saa skedte det.

Der boede et Folk ved Havet sydvest for 44Israel, som kaldtes Philisterne, og det var efter Mand-Tal kun et lidet Folk, men de var modige og stærke, og Herren havde givet Israel, som ikke vilde tjene Ham trolig, i deres Haand. Der havde imidlertid nylig været en Kæmpe i Israel, ved Navn Samson, som havde slaet Philister i Tusind-Tal, og nu havde Israeliterne taget Mod til sig, saa de forsamledes til en Krigs-Hær, og drog ud at strides med Philisterne, og de tænkte, at Herren, Jehovah, skulde hjælpe dem, ligesom i gamle Dage, fordi de havde taget Arken ud af Tabernaklet, og lod den bære foran sig i Slaget, men Herren vilde ikke hjælpe dem, og de leed et stort Nederlag.

Eli var dengang otte og halvfemtsindstve Aar gammel, og han var bange for hvad der vilde skee, og sad uden for Stads-Porten ved Silo, og ventede ængstelig paa Udfaldet. Da kom der en Flygtning fra Striden, med sønderrevne Klæder, og sagde til Eli: Israel tog Flugten, Mange faldt, begge dine Sønner ere døde, og Guds Ark er taget; og da Eli hørde al den Ulykke, og at Arken var faldet i Hedningernes Hænder, da faldt han baglængs ned af Stolen, og brækkede sin Hals.

Philisterne havde en Afgud, som de kaldte Dagon, og i hans Tempel satte de Jehovahs Ark, men næste Morgen laae Dagon's Bil⁴⁵led-Støtte paa Dør-Tærskelen med afhugget Hoved, og der kom en piinlig Sygdom over Folket i Staden, og da Philisterne flyttede Arken til en anden By, flyttede Sygdommen med, saa tilsidst satte de den paa en Vogn, og spændte et Par Kiør for Vognen, som var ikke vant til at trække, og som havde deres Kalve hjemme; men desuagtet fulgte Kiørene Veien op til Israels Land, hvoraf da Philisterne sluttede, at det var Jehovah selv, som havde stridt for sin Helligdom.

Saaledes kom da Arken tilbage til Israel, og Samuel taledede Guds Ord til Folket saa ivrig og saa idelig, at de lode Afguds-Dyrkelsen fare, hvorpaa Herren ogsaa gav dem Magt og Mod til at væрге Landet, ja, slog Philisterne med Forfærdelse, saa Israel fik Fred alle Samuels Dage.

Dengang imidlertid Samuel blev gammel, da fik Folket Lyst til at have en Konge, ligesom Hedningerne, fordi de indbildte sig, at Kongen saa kunde forsvare dem, enten de tjende den sande Gud eller Afguderne; og det gjorde Samuel meget ondt, at de ikke bedre skønnede paa den Lykke, at have Gud selv til deres Konge; men dog gjorde Samuel, efter Herrens Befaling, hvad Folket forlangde, og salvede en Mand, ved Navn Saul, af Benjamins Stamme, til Konge over Israel.

⁴⁶l Begyndelsen tjende Saul Jehovah, og var lykkelig mod Landets Fiender, men han blev snart selvraadig og gienstridig, og da forkyndte Samuel ham i Herrens Navn, at Riget skulde gives til en Anden, men dog beholdt Saul det til sin Død, og gjorde meget Ondt! 1 Sam. 1-15.

VII. Hyrde-Drengen i Bethlehem.

Der boede en Mand af Juda Stamme i den lille By Bethlehem, og denne Mand, hvis Navn var Isai, havde otte Sønner, og nu sagde Herren til Samuel: hvorelænge vil du sørge for Saul, nu Jeg har forskudt ham fra at være Israels Konge, fyld dit Horn med Olie, og gæk hen! Jeg vil sende dig til Isai den Bethlehemiter, thi blandt hans Sønner har Jeg udseet mig en Konge. Saa gik Samuel til Bethlehem, til Isai, og saae hans Sønner, og det skedte, der Eliab den Ældste gik frem, da tænkte Samuel: visselig, denne er Herrens Salvede, men Herren sagde til ham: see ikke til hans Anseelse eller Vextes Høihed, thi Jeg har vraget ham; et Menneske betragter det Øiensynlige, men Herren seer paa Hjertet. Saa ginge Isais Sønner, syv udi Tal, forbi Samuel, men det var ingen af dem, og Samuel sagde til Isai: ere de unge ⁴⁷Karle her alle tilsammen? Da svarede Isai: den Yngste er endnu tilbage, og see! han vogter Smaakvæget. Saa blev David hentet fra Faarene, og han kom frem, og var rødmosset, med deilige Øine og faver Skikkelse, og Herren sagde: staa op, og salv ham! thi ham er det! Saa tog Samuel Oliehornet og salvede ham, og Herrens Aand blev stærk over David, fra den samme Dag og fremdeles; men Herrens Aand var veget fra Saul, og en ond Aand fra Herren forfærdede ham. Da sagde Sauls Tjenere til ham: see, en ond Aand forfærder dig, lad dog en Mand gaae frem, som forstaaer at lege paa Harpe, og det skal skee, naar han leger med sin Haand, da bliver det godt med dig, og Saul sagde: ja, Kiære! seer mig om en saadan Mand! Da svarede en af de unge Karle, og sagde: see! jeg saae Isais Søn, han kan godt lege, og er forstandig i Ord, og deilig, og Herren er med ham. Da sendte Saul Bud, og David kom, og stod for hans Ansigt, og han elskede ham saare, thi det skedte, naar Aanden var over Saul, da tog David Harpen og legede med sin Haand, og Saul blev oplivet, og det blev godt med ham, og den onde Aand vigede fra ham. 1. S. B. 16.

VIII. Philisteren Goliath.

Der havde fordem boet endeel Jetter, det er, uhyre store og stærke Folk, i Canaan, og der var endnu en Levning af dem blandt Philisterne. Til dem hørde Goliath, som var over sex Alen høi, og er blevet mere navnkundig ved sit Fald, end alle Jetter ved Seirene, de have vundet. Det skedte nemlig, engang, at Saul, som saa tit, var draget ud med sin Krigs-Hær imod Philisterne, og begge Hærene stod hver paa sit Bjerg, i hinandens Paasyn, saa der var en Dal imellem dem, og Goliath gik frem i Dalen, med Hjelm og Brynie, klædt i Kaabber fra Top til Taa, og han raabde pralende: see, her er en Philister, er der nu en Mand i Israels Hær, som tør møde mig, da vil vi prøve Styrke, og den som vinder, hans Folk skal have vundet! Dermed satte han Skræk i Saul og i hans Krigs-Hær, men da sagde David til Saul: min Herre lade kun ei Modet falde, din Tjener gaaer hen og slaaes med Philisteren! Nei, sagde Saul, det gaaer aldrig godt, at du som er kun en Knøs endnu, vil slaaes med ham, der er en gammel Krigs-Mand! Jo, sagde David, da jeg vogtede min Faders Faar, sloges jeg om et Lam af Hjorden baade med 49en Løve og med en Bjørn, og jeg fældte dem Begge, og det skal ei gaae Philisteren bedre, som har forhaanet den levende Guds Fylking! Velan! sagde Saul, saa gak, og Herren være med dig!

David fik nu Krigs-Klæder paa, men da han vilde røre sig i dem, faldt den Dragt ham for ubevandt, saa han lagde baade Hjelm og Brynje og Sværd tilside, og bevæbnede sig kun med sin Hyrde-Stav, og med sin Slynge, hvortil han tog fem glatte Stene ved Bækken, og stak i Tasken. Goliath foragtede Drengen, og sagde: er jeg en Hund, at du gaaer imod mig med Kieppe, og han bandede David ved sine Guder, og sagde: kom hid, saa vil jeg give Fuglene under Himmelen og Dyrene paa Marken dit Kiød! Men David svarede og sagde: du kommer til mig med Sværd og med Spyd og med Skjold, men jeg kommer til dig i den Herre Zebaoths Navn, hvem du har forhaanet; paa denne Dag skal Herren give dig i min Haand, og jeg skal slaae Dig, og tage dit Hoved af dig, og give Kroppe af Philisternes Hær til Fuglene under Himmelen, og til Dyrene paa Marken, saa alt Landet skal mærke, at der er en Gud i Israel, og al denne Menighed skal kiende, at Herren ikke frelser ved Sværd og ved Spyd, thi Strisoden er Herrens, og Han skal give eder i vor Haand. Men der han dette havde sagt, da tog han en Steen, og slog med Slyngen, saa Stenen sad fast i Philisterens Pande, og han faldt paa sit Ansigt til Jorden, og David fik Magt, og stod hos Goliath, og uddrog Sværdet af Balgen, og huggede hans Hoved af med hans eget Sværd, og der Philisterne saae, at deres Kæmpe var død, da flygtede de, men Israels Mænd forfulgte dem, og slog dem i et stort Slag, og tog deres Leir. Og det skedte, at Jonathan, Sauls Søn, elskede David fra den samme Dag, som sin egen Sjæl, men der de kom tilbage fra Philisterens Slag, da vare Kvinderne af Israels Stæder udgangne mod Kongen, med Sang og med Dands, med Trommer og Strængeleeg, og Glædskabs Lyd, og Kvinderne legede paa Strænge, og sang med hverandre: Saul sine Tusinde slog, og sine Titusinde David; derover blev Saul meget vreed, og sagde: mig gav de Tusinde, men David gav de Titusinde, og med Tiden bliver endogsaa Kongeriget hans, og Saul saae mistænkelig paa David fra den Dag og derefter. 1 S. B. 17. 18.

IX. Sauls Vanvittighed og Fald.

Saul havde en ond Samvittighed, derfor var han mistænkelig paa David, om hvem det slog ham, at han var Manden, som Gud havde udseet til sit Folks Fyrste, og det stod levende for ham, at det er ligesaavel Galenskab, som det er Synd, at sætte sig op imod den Herre, som haver al Magt i Himlen og paa Jorden; derfor blev hans Tanke-Gang forvirret, og han var et ulykkeligt Menneske: snart rasende, og snart modfalden og bedrøvet, i sin Fortvivlelse. Det hjalp nu ikke længer, naar Raseriet kom over ham, at David slog Harpen, thi Saul stak sit Spyd efter ham, og skiøndt han gav Goliaths berømte Bane-Mand sin Daatter Michal til Ægte, pønsede han dog idelig paa, at faae ham taget af Dage, saa David maatte rømme Kongens Gaard, og vanke ustadig omkring i Ørken og imellem Bjergene, hvor der snart sankede sig en Flok dristige Mænd omkring ham, deels fordi en Helt som han kan aldrig fattes Følge-Svende, hvor der er Mod og Manddom, og deels fordi Saul blev daglig mere mistænkelig, rasende, og blodtørstig, saa han endog stak Spyd efter sin egen Søn Jonathan, fordi han elskede David, thi heraf fulgde, at Mange af de ædleste og dygtigste Mænd flygtede fra Sauls Aasyn, og flokkedes om David.

Det var imidlertid langt fra, at David vilde støde Saul fra Thronen, og derpaa gav han mageløs klare og rørende Beviser; thi hvor tit end Saul forfulgde ham med sine Krigs-Folk, satte han sig dog aldrig til Modværge, men flygtede, og da det hændte sig engang, at Saul kom alene ind i en Klippe-Hule, hvor David laae med alle sine Kæmper, vilde han dog ikke lægge Haand paa Herrens Salvende, men skar kun en Flig af hans Kappe, til et Kiendemærke paa hvad han kunde have gjort. Denne Davids Ædelmodighed rørte Saul saa stærkt, at han græd, og sagde: min Søn David: du er bedre end jeg, thi du betalte Ondt med Godt, og derfor vil Gud lønne dig, saa du bliver Konge, og din Throne staaer fast; men lov mig blot, at du ikke da vil ødelægge min Afkom! Det lovede David ham gjerne, og Saul drog hjem med sit Krigs-Folk; men det varede

dog ikke længe, før han atter drog ud efter David, for at slaae ham ihjel, og da kom han igjen i Davids Haand, thi David havde udspeidet Sauls Leir, og gik derind om Natten, med sin Søster-Søn Abisai, lige ind i Skjoldborgen, hvor Saul laae og sov, midt imellem sine Drabanter, og Abisai vilde stukket Spydet gjennem den sovende Konge, men David forbød ham det, og tog kun Sauls Spyd, og en Vand-Krukke, som 53stod ved hans Hoved-Gjærde, og gik op dermed paa det næste Bjerg, og raabde med høi Røst paa Abner, som var Sauls Strids-Høvedsmand, og sagde til ham: see, her er Kongens Spyd, og Vand-Krukken som stod ved hans Hoved; hvorledes holder I Vagt over eders Herre! Da skammede Saul sig igjen, velsignede David, og drog hjem, men nu var David træt af det omvankende Liv i bestandig Døds-Fare, og gik frivillig i Land-Flygtighed hos Philisterne, hvor han fik en Stad paa Grændsen at beboe med sine Folk.

Aaret derefter udbrød der atter Krig mellem Saul og Philisterne, og Saul var saare modfalden og urolig, og lod Jehovah adspørge om Udfaldet, men fik intet Svar, og vendte sig saa i Fortvivlelse til en Kvinde, som lagde Vinn paa Kogleri og sorte Konster, og han forlangde, at hun skulde mane ham Samuel op, som var død for nogle Aar siden. Alle saadanne Hexerier og Trolddoms-Konster var strængelig forbudne i Herrens Lov, og Saul havde før været en haard Dommer over alle dem, som befattede sig dermed; men nu var han kommet til den Yderlighed, at han, under et fremmed Navn, søgde Oplysning i hvad han selv havde fordømt som Mørke, og det skedte ved Natte-Tid, under Hexens Manelser, at der kom 54en Skygge frem, som forbausede hende selv, og hun blev bange for sit Liv, thi hun mærkede, det var Kong Saul, hun havde for sig. Saul spurgde Kvinden, hvad hun saae; og Hexen svarede: jeg saae Guder opstige af Jorden, der kommer en Olding, svøbt i sin Kappe! Da tænkte Saul strax, det var Samuel, og bukkede sig ærbødig til Jorden, men Skyggen tiltalede ham og sagde: hvi gjør du mig Uro med at gaae igjen; og da Saul svarede, det kom af hans Frygt for Philisterne, og af Herrens Unaade, der ei vilde svare ham, da sagde Gienfærdet: er Herren veget fra dig, og blevet din Fiende, hvi udfritter du da mig! Herren har gjort som Han sagde, og givet David dit Rige, og Han vil give Israels Fylking i Philisternes Haand, og du og dine Sønner skal være hos mig i Morgen!

Dagen efter stod Slaget paa Gilboas Høie, og Philisterne seirede, og Jonathan faldt, med flere af Sauls Sønner, og Kongen selv blev saaret haardt af Bue-Skytterne, og saae, at der var ingen Redning for ham! Da sagde Saul til sin Vaabendrager: drag dit Sværd ud, og stik mig ihjel dermed, at disse Hedninger ikke skal komme og have mig til Spot; men der Vaabendrageren vilde ikke, og frygtede saare for at lægge 55Haand paa Herrens Salvende, da tog Saul sit Sværd, og lod sig falde derpaa, og der Vaabendrageren saae, at Saul var død, da faldt ogsaa han paa sit Sværd, og døde med ham! Saa døde da Saul og hans tre Sønner, og hans Vaabendrager, og alle hans Mænd tillige paa den Dag, og der Philisterne funde Sauls Legeme, da afhuggede de hans Hoved, og toge hans Vaaben, og lod Bud gaae om Landet, at kundgiøre det i deres Afguders Huse, og Legemet hængte de paa en Muur, men der vare Mænd i Israel, som Saul havde frelst fra Vanære, og udfriet af deres Fienders Haand, de droge hen om Natten, og toge Sauls og hans Sønners Legemer, og sørgede, og begrove dem under en Eeg, og David sang et stort Klagemaal over dem, over Israels Kæmper, og mest over Jonathan, sin Hjertensven. 1 S. B. 19-31. 2 S. B. 1.

Der Saul var død, da blev David Konge, dog ikke over alt Folket, thi de elleve Stammer tog Isboeth, Sauls Søn, og gjorde ham til Konge, men David regierede over sin egen Stamme, over Juda Stamme, og holdt Huus i den By Hebron, i Calebs By, i syv Aar. Da skedte det, at Isboeths Mænd slog deres egen Herre ihjel, og David blev Konge over det hele Rige, 56og tog Jerusalem fra Hedningerne, og boede der, og den Stad blev kaldet Davids Stad, og er blevet navnkundig, fremfor alle de Stæder, som ere paa Jordens Kred. 2 S. B. 2-5.

X. Kong David.

Canaans Land stødte i Nord ved Bjerget Libanon til de Tyriers og Zidoniers Land, som ellers kaldes Phoenicien, og i Syd til Arabien, men havde mod Østen Jordans Flod, og mod Vesten det store Hav, som vi kalde det Middel-Landske, fordi det gaaer midt ind i Verden, og adskiller Afrika fra Europa. Over hele dette Land blev David Konge, naar man undtager den smalle Strimmel ved Havet, som Philisterne beboede, og kunde i hans Dage knap forsvare; men hans Herredømme strakke sig endnu langt videre; thi østen fra Jordan raadte han ei blot over Gilead, som Moses havde indtaget, og uddeelt til halvtredie Stamme af Israels Folk, men han indtog ogsaa Syrien, ligetil den store Flod Euphrat, og et Stykke af Arabien til det røde Hav. Davids fleste Dage henrandt da under lykkelige Krige, hvortil han havde dygtige Hjelpere i sine Syster-Sønner Joab og Abisai, og sine andre modige Stal-Brødre fra Land-Flygtighedens 57Tid; men han glemde dog aldrig, at hvor hardt end Sværdet svinges, og hvor høit end Buen spændes, saa er dog Seieren fra Gud alene; thi David var en Konge efter Herrens Sind, som kom ihu, at Manden er paa Thronen, som i Hytten, Muldets Frænde, men Riget og Magten og Æren er den Stores, som lever i al Evighed!

Herom gaaer Syn for Sagn i den saakaldte Davids Psalter, eller Psalme-Bog, som staaer at læse i vor Bibel; thi hvormange hundrede Sangere der end siden have kvædet om den levende Gud, og om alle Hans underlige Gierninger blandt Menneskens Børn, saa staae de dog langt tilbage for denne Hyrde-Dreng og Harpe-Spiller paa Israels Throne, og allerede deraf er det klart, han ikke løi, Manden i Israel med den liflige

Psalm-Tunge, da han sagde paa sit Yderste: Herrens Aand var over mig, og det var Ham, som taledede med min Tunge! Dette sees imidlertid endnu grandgiveligere deraf, at hans Sang aabenbarer alle Menneske-Hjertets Dybheder, og udtrykker den faste Forvisning, at Kvindens Sæd til alle Slægters Velsignelse, som Gud havde lovet Abraham, Isak og Jakob, han skulde være en Davids Søn, og reise en mageløs Throne, siddende ved Guds høire Haand, og udstrækkende sit Spir til Jorderigs Ender, knuse Kæmper som Leer-Kar, men aande paa den faldne Slægt, som en Morgen-Dugg over slagne Enge, til Efter-Grøde i en Efter-Sommer, det undtes ham at skabe paa Jordens Kreds!

Saaledes svarede Davids Sang, som Davids Lykke, til hans Navn, der betyder den Elskelige, men ogsaa han var dog en syndig Mand, som han selv saa ærlig skrifter og saa vemodig beklager, og een Gang, i de fyrretive Aar, han sad paa Thronen, misbrugde han saa grovelig sin Konge-Stand og Vælde, at han brød Ægteskab, og magede det saa, at Manden, hvis Hustru han tog, kom af Dage! Vel lod han sig taalmodig tugte for Synden af Propheten Nathan, og angrede den bitterlig; men Herren lod ham dog forkynde en haard og øiensynlig Straf, som skulde komme fra hans eget Huus; thi naar Guds Børn begaaer en Misgerning, da bedrøve de Hans Aand, og vanære Hans Navn for Verden, saa de Ugudelige bespottede den Hellige.

Nu havde David en Søn, som han elskede, og hvis Navn var Absalon, han var deilig og yndig, men falsk og lumsk, saa han fik i Sinde at støde sin gamle Fader fra Thronen, og Herren lod det lykkes til en Tid, for at aabenbare sin Vrede over Davids Synd, 59saa Absalon fandt Gunst og Medhold hardtad hos hele Folket, og David vidste Intet deraf, førend det blev ham meldt, at Absalon havde gjort sig til Konge i Hebron, at hele Landet gienlød af Fryde-Raab derover, og at den ypperste Raad-Giver i Israel, Achitophel, hvis Ord var agtet for Klogskaben selv, han var ogsaa i Forbund med Absalon! Da bad David: Herre! gjør Achitophels Raad til Daarskab, og derpaa flygtede han fra Jerusalem, med Joab, Abisai, og hvem der mere var igien af hans gamle Huus-Trop, der vilde leve og døe med ham; og den graahærdede Kæmpe, Goliaths Bane-Mand, Israels mægtige Konge, for hvis Tjenere Folkene trindtomkring bævede, han gik nu grædende, indhyllet i sin Kappe, barfodet op ad Olie-Bjerget, bandet og bespottet af en Frænde til Kong Saul, som hedd Simei, og som David ingenlunde vilde tillade sine Mænd at straffe, men sagde sagtmodig: stræber ikke min egen Søn mig efter Livet, hvad Under da, at Frænden af min Fiende bander mig!

Imidlertid holdt Absalon hoverende sit Indtog i Jerusalem, og Achitophel gav ham blandt andre onde, men verdens-kloge Raad, ogsaa det, at sætte efter David, førend hans Venner fik Tid til at samle og betænke sig; men Herren gjorde Achitophels Raad til Daar60skab for Absalons Øine, saa han fulgde et andet, som var at bie, til han havde hele sin Krigs-Hær paa Benene. Da Achitophel saae, at hans kloge Raad blev vraget, reed han hjem, og hængte sig, og da Absalon kom med hele sin Krigs-Hær til Gilead, og sloges der med Davids Kæmper, under Joab og Abisai, da blev han overvundet, og paa Flugten igiennem Ephraims Skov, blev han hængende ved sit deilige lange Haar i en Eeg, hvor Joab fandt ham, og giennemborede ham med sit Spyd.

Nu kappedes hele Folket om at føre David tilbage til Jerusalem, men han græd over Absalon, og skaanede Simei, og Herren lod hans Throne staae urokket til hans Døds-Dag. 2. Sam. 10-19. 22. 23.

XI. Kong Salomon.

David havde mange Sønner, men den Yngste, Salomon, havde han med Herrens Villie, bestemt til sin Efter-Mand paa Thronen, som han ogsaa blev, uden synderlig Mod-Stand, og da Salomon frembragde Herren et Tak-Offer for sin Thron-Bestigelse, da havde han en underlig Drøm; thi han drømde, at Herren kom til ham, og sagde: forlang en Gave af mig, hvilken du vil! Da syndes Salomon, han bad om Viisdom til rettelig at bestyre sit 61Rige, og Herren svarede: siden du hverken forlangde Rigdom, eller et langt Liv, eller dine Fienders Undergang, men kun Viisdom og Forstand, saa vil Jeg ikke alene gjøre dig til den Klogeste af alle Konger, som har været og skal komme, men ovenikiøbet giver Jeg dig baade Rigdom og Ære fremfor alle samtidige Konger, og, dersom du træder i din Faders Fod-Spor, da vil Jeg ogsaa mangfoldiggjøre dine Dage! Det var en Drøm, men at den var fra Herren, det have Tiderne viist; thi Salomon blev ikke blot saa berømt en Konge i sine Dage, at Man kom fra fjerne Lande til Jerusalem, for at see hans Herlighed, og høre hans Viisdom, men ogsaa nu, efter henved tre Aar-Tusinders Forløb, veed man at tale om Salomons Viisdom, og seer mærkværdige Prøver deraf i de Bøger af hans, som findes i Bibelen.

Salomons Navn betyder Freds-Fyrsten, og Herren lod ham svare til sit Navn, thi i de fyrretive Aar, han stod for Styret, nød Riget en dyb og hæderlig Fred, saa dets Fiender smigrede for ham, og denne Fred, saavel som Rigdommen Herren gav Salomon, benyttede han især til store og prægtige Bygninger, blandt hvilke Templet i Jerusalem er med Rette blevet den Berømteste!

Herved maae vi komme ihu, at Taber62naklet, med Herrens Ark, stod i Silo, fra Josvas Dage af, indtil Elis Sønner tog Arken ud af Tabernaklet, og havde den med sig i Striden, hvor den faldt i Philisternes Haand. Da

Arken siden kom tilbage, havde den sit Stade paa adskillige Steder, indtil David med stor Høitidelighed førde den op til Jerusalem, og da han var blevet fast paa sin Throne, fattede han det Forsæt at bygge et prægtigt Tempel til Helligdommen; thi han skammede sig ved, at Herrens Ark skulde staae i en ringe Hytte, medens han boede i et prægtigt Slot. Da lod Herren ham sige, ved Propheten Nathan, at det var ikke prægtige Templer, Han forlangde af sine Tilbedere, da ingen Konge kunde bygge et Huus, som var ham værdigt, men at en Søn af David skulde bygge Guds Navn et bestandigt Huus, og stifte et Davids-Rige, som kunde være evindelig. Dermed spaaede Propheten da, i Herrens Navn, om den vidunderlige Davids Søn, den store Freds-Fyrste, der engang skulde komme og slutte Fred mellem Himlen og Jorden; men dog forstod David det ogsaa om sin Søn Salomon, og da Salomon kom paa Thronen, da bygde han i syv Aar paa et prægtigt Tempel til Herrens Ark, og til den offentlige Guds-Dyrkelse, og Helligdommen selv var tredive Alen høi, tyve ⁶³Alen breed og tresindstyve Alen lang, men der var store Ud-Bygninger eller Svaler trindtomkring, som hvilede paa egne Piller. Alt Træ-Værket var af Ceder-Træ fra Bjerget Libanon, og Alteret og Lyse-Stagerne og alle Husets Prydelser var af purt Guld, og Alt var saa herligt og dyrebart, at det, paa menneskelig Viis, klarlig betegnede, at den Gud, som dyrkedes der, var en Gud over alle Guder! Men der var ingen Billed-Støtter derinde, som i Hedningernes Templer, og Billed-Værket rundtomkring paa Tempel-Væggene var kun gyldne Palmer og udsprungne Blomster; thi Jehovah havde strængelig forbudt sit Folk, at gjøre nogen udhugget eller støbt Efterligning af Ham, som haver levende afbildet sig selv i Mennesket, som Han skabde i sit Billede, og efter sin Lignelse! Ikke heller tænkte den vise Salomon, at Gud skulde boe i dette Tempel, som en Mand i sit Huus; thi da han høitidelig indviede det til Herrens Tjeneste, da sagde han aabenlydt for alt Folkets Øren: mon Gud skulde virkelig have sin Bopæl paa Jorden! see! Himlene hist og Himlenes Himle, de rumme Ham ikke, end sige det Huus, jeg her haver bygget; men, Israels Gud! lad dine Øine kun vogte paa Huset, om hvilket du sagde: mit Navn det skal være derinde, saa at Du ^{hø64}rer de Bønner, som bedes af Hjertet for Huset! Det hørde Herren i Himlen, og en Sky fyldte Huset, ja, Herrens Herlighed fyldte det, og alt Folket fornå, at Han var visselig tilstæde. 2 Sam. 7, og 1 Kong. 6-8.

Dog, med al sin vidunderlige Viisdom blev Salomon et advarende Exempel paa, hvad han selv siger, at det er Hjertet, som frem for Alt maa bevares, da Livet har sit Udspring deraf; thi paa sine gamle Dage blev han haard imod sine Undersaatter, og lod sig bøie af hedenske Kvinder til at vandre paa Hedningers Viis, og tilbede for Afguder, som er en Vederstyggelighed for Herren. Da blev Herren vreed paa Salomon, og sagde til ham: efterdi du ikke haver holdet min Pagt og mine Skikke, som Jeg haver budet dig, da vil Jeg visselig tage Riget fra dig, og give din Tjener det, dog ikke i dine Dage, for Davids din Faders Skyld: af din Søns Haand vil Jeg rive det, dog ikke det ganske Rige, een Stamme vil Jeg give din Søn, for Davids min Tjeners Skyld, og for Jerusalems Skyld, som Jeg haver udvalgt. 1 Kong. 11.

XII. Rhoboam og Jeroboam.

Da Salomon var død, skulde hans Søn, Rhoboam, været Konge efter ham, men da ⁶⁵Folket begiærede det Løfte af ham, at han skulde lette deres Byrder, svarede han dem hjerteløst, efter unge Galningers Raad: min Fader pidskede, men jeg vil tampe; hvorover de ti Stammer blev saa forbittrede, at de raabde: hvad har vi da med David at skifte, ei er vor Arv med Isais Søn! Israel! drag til din Hjem-Stavn! David! pas selv paa dit Huus! Og de tog sig en Mand af Ephraims Stamme, ved Navn Jeroboam, Nebaths Søn til deres Konge, saa Rhoboam beholdt kun de to Stammer: Juda og Benjamin.

Saaledes blev da Folket adskildt, og Riget sønderrevet, og Rhoboams Deel, med Jerusalem til Hoved-Stad, kaldtes Juda-Riget, men Jeroboams Deel, hvori snart Samaria blev Hoved-Staden, beholdt Navn af Israels Rige, og Kongerne over disse to Halv-Riger laae hardtad bestandig i Krig med hinanden, og Landet blev en Val-Plads for sine egne Indbyggere, og Folket blev til Spot og til Rov for Hedningerne, efter Sandhedens Ord: hvert Rige, som bliver ueens med sig selv, skal forgaae!

Lykkeligst var dog de to Stammers Rige, thi hos dem var Herrens Helligdom, med Præster og Leviter, som bevarede den sande Guds Kundskab, og hos dem var Davids Huus, ⁶⁶som havde Løfte paa Ham, i hvem alle Jorderigs Slægter skulde velsignes! 1 Kong. 12.

XIII. Achab og Jesabel.

Ide ti Stammers eller Israels Rige begyndte Afguderiet egentlig med Skilsmisken; thi Jeroboam var hvad Verden kalder en politisk eller statsklog Fyrste, og tænkte, det var en farlig Sag at lade Folket gaae op til Jerusalems Tempel, i hans Fiendes Rige, at ofre og tilbede, derfor indrettede han en egen Kirke-Tjeneste, med Præster, som han gjorde selv af de Ringeste i Landet, og som han gav Leve-Brød, og skiøndt det ogsaa

skulde være Jehovah, han vilde have dyrket, begyndte han dog i alle Maader med en vitterlig Overtrædelse af Herrens Lov, thi han opreiste to Guld-Kalve: En i Bethel, og En i Dan, og sagde til Folket: see her dine Guder, som udførde dig af Ægypten!

Vel gjorde Herren aabenbar Jeroboams Klogskab til Daarlighed, thi han var neppe blevet kold i sin Grav, før den Throne faldt, han med saamegen Verdens-Klogskab havde befæstet; hans Søn Nadab blev myrdet i et Oprør, og hele hans Slægt udryddet til sidste Mand; men naar man først har begyndt at dyrke den sande Gud som en Afgud, da kommer man snart til at dyrke virkelige Afguder, som Afguds-Dyrkelsen passer til, og dette skedte ret aabenbart i Israel under Kong Achab, der var en Søn af Omri, som i et nyt Oprør var blevet Konge, og havde bygt Samaria!

Achab var nemlig gift med Jesabel, en hedensk Prindsesse fra Zidon, og et Afskum af en Kvinde, og hun indførte ikke alene den Zidoniske Afgud Baals Dyrkelse i Landet, men lod myrde alle dem hun kunde overkomme af Jehovahs Propheter og Prædikanter, saa Herrens Navn var nær ved at glemmes i Landet.

Dog, Jehovah viiste ogsaa her, at Han er den Almægtige, med hvem kun de ulægelige Daarer prøve Styrke, fordi de skal kiendes og beskiæmmes; thi Han opreiste i de samme Dage, midt imellem Afguds-Alterne, en stor og mageløs Prophet, ved Navn Elias, som var baade Jesabel og hendes Afgud meget for stærk, og herliggjorde med store Jær-Tegn Jehovahs Navn for alt Folkets Øine, saa de maatte falde paa deres Ansigt, og bekiende, at Jehovah ei blot var Gud, men Gud alene.

Efter mange onde Gierninger begik Achab ogsaa, efter Jesabels Raad, den himmelraabende Synd: at kiøbe falske Vidnesbyrd mod En af sine Undersaatter, som hedde Naboth, og at lade ham stene, for at kunne tilegne sig Naboths Vin-Gaard, som Kongen havde faaet Lyst til; men da Achab nu med Hjertens Glæde gik og betragtede Vin-Gaarden, see da stod Propheten Elias pludselig for ham, og spaaede i Herrens Navn, at hvor Hundene havde slikket Naboths Blod, der skulde de ogsaa slikke Achabs, og Jesabel skulde Hundene æde midt i Staden, ja, at al Achabs Slægt skulde deles mellem Hundene i Staden og Rov-Fuglene paa Marken! Det giennemrystede den gamle Synder, ja kastede ham i Støvet som et Torden-Slag, saa han sønderrev sine Klæder, og ydmygede sig dybt for Jehovah; desaarsag lod Herren ikke Ulykken komme i hans Dage, men det gik dog, som Elias spaaede; thi da Achab var skudt i Krigen, og Man skyllede hans blodige Strids-Vogn ved Samaria, da slikkede Hundene hans Blod, hvor de havde slikket Naboths, og i hans Søns, Jorams, Dage, da kom Ulykken pludselig over Achabs Huus. Da gjorde Jehu, Nimsi Søn, Opstand, og udryddede hele Achabs Slægt, og da Jehu holdt sit Indtog, stod den gamle Jesabel i Vinduet, sminket og smykket, men hun blev styrtet ned paa Gaden, og Hundene aad hende, medens Jehu sad til Bords, saa da han, efter Maaltidet, vilde lade hende begrave, var kun Hoved-Panden, og Fod-Bladene, og Haand-Fladerne tilbage! 1 Kong. 16. 21. 22. 2 Kong. 9.

Saadant var Jesabels Endeligt, som gjorde Ondt med Latter, og bød den Almægtige Trods, og hendes Navn er blevet til et Skiælds-Ord indtil denne Dag, for hvilket selv de værste Kvinder grue!

XIV. Propheterne Elias og Elisa.

Navnet Prophet betyder en sand Spaa-Mand, eller en Sand-Siger om det Tilkommende, og af saadanne Propheter opvakde Gud Mangfoldige blandt Israels-Folk, men kun Nogle af dem gav Han Magt til at gjøre Mirakler eller underlige Jær-Tegn, til Beviis paa, at det var Guds Ord, de taledede, og En af disse var Elias, hvis Mage, siden Moses døde, ei var seet i Israel. Det skedte i hans Dage, for Achabs og Jesabels Ugudelighed, og Afguderiets Skyld, som Folket bedrev, at det, efter hans Spaadom, slet ikke regnede over Landet paa tredie Aar, og imidlertid opholdt Gud ham paa forunderlige Maader, saa at ogsaa Ravnene maatte, i et heelt Aar, baade Morgen og Aften, bringe ham Kiød og Brød i Ørken. Herren opvakde ogsaa, paa hans Bøn, et Menneske af Døde, og da Achabs Søn udsendte Krigs-Folk, som skulde gribe Elias, da faldt der, paa hans Ord, Ild ned fra Himmelen og dræbde dem.

Ikke længe derefter blev Elias legemlig optaget til Himmelen, og det skedte saaledes, at, som han gik ved Jordans Flod, og taledede med sin Discipel Elisa, da foer ligesom en gloende Vogn med Flamme-Heste ind imellem dem, saa de adskildtes, og Elisa saae ham opfare, som paa Veirets Vinger, og raabde: Fader! Fader! Israels Vogn og dens Kiøre-Svend! Elias lod, da han opfoer, Kappen falde, som Elisa tog, og da kom Aanden over ham, som over Elias, saa han ikke blot spaaede, men gjorde store Jær-Tegn, til et Vidnesbyrd for Afguds-Dyrkerne og de Vantroer i Israel, at Jehovah, som de foragtede, var dog den sande Gud, og at Hans Arm var ikke forkortet, Hans Kræfter ei svækkede, som fordem udførte Folket af Ægypten, og beskiæmmede Pharaon med alle hans Afguder. 2 Kong. 1-2.

Dette er et af den sande Guds Kiende-Mærker, at Han opvækker sine aandeligste Redskaber i de dørskeste Tider, og gjør sine underligste Gierninger midt imellem dem, som ei vil troe Hans Ord; thi Han vil

kiendes 71paa Jorden, og være uskyldig i Synderes Fordærvelse!

XV. Ninive og Samaria.

Der løber en Flod, dybt inde i Asien, fra Nord til Syd, ved Navn Tigris, og ved samme Flod laae der paa den Tid en stor og ældgammel Stad, som hedde Ninive, og var Hoved-Staden i de Assyrers Rige. Folket i Ninive var blevet saare fordærvet, og ei længe efter Elisas Dage taledede Herren til En af sine Propheter, til Jonas fra Galilæa, og sagde, at han skulde drage til Ninive og spaae imod Staden, men Jonas var bange for at have Skam af den Reise, og gik ombord paa et Hedning-Skib, for at flygte langt bort over Havet. Dog, den almægtige Gud kan Ingen undflye, som David synger: hvor kan jeg undgaae din Aand, og hvor kan jeg undflye dit Aasyn! kunde jeg end fare paa Morgen-Rødens Vinger, did, hvor Havet slipper, saa skulde ogsaa der din Haand mig lede, din Høre mig fængsle, og det maatte Jonas sande; thi Herren lod komme en flyvende Storm, saa Skibs-Folket saae Døden for Øine, og kastede Lodd, for at giætte sig til, hvem det var, der havde Ulykken med sig, og Lodden faldt paa Jonas, som da ogsaa strax 72tog Skylden paa sig, og sagde: kaster kun mig overbord, saa lægger Stormen sig! Som sagt, saa gjort: de styrtede Propheten i Havet, og Stormen lagde sig, men Herren lod en Hval-Fisk sluge Jonas, og, efter tre Dages Forløb, igien opkaste ham levende paa Strand-Bredden. Nu gjorde da Jonas, hvad Herren befoel, og drog til Ninive, og spaaede hørøstet, at om fyrretive Dage skulde Staden forgaae; men da Kongen og Folket hørde Prophetens Ord, da blev de forskrækkede, og fattede gode Forsætter, og bad Gud om Forladelse for alt det Onde, de havde gjort, og som en Fader forbarmer sig over sine Børn, saaledes forbarmer Gud sig over alle dem som frygte ham; derfor sparede han Ninive, og da Jonas knurrede over, at han havde Skam af sin Spaadom, da svarede Herren: skulde Jeg ikke ynkes over Ninive, den store Stad, hvor der er over tolv Gange titusinde Menneske-Børn, som ei kiende Forskiel paa Høre og Venstre!

Anderledes gik det i Samaria, thi der havde Herren advaret Kongerne og Folket mangfoldige Gange, ved Elias og Elisa, og ved mange andre Propheter, men de fremturede i Ugudeligheden, saa Børnene blev immer værre end Forældrene, og deraf kom det, at da Assyriens Konger uddrog fra Ninive 73da fik de Magt over Israel, og En af dem som hedde Salmanassar, ødelagde Samaria og bortførte Folket i Trældom. Jon. 1-4. 2 Kong. 17.

XVI. Kong Ezechias.

Medens i Samaria den ene Konge-Stamme efter den Anden opkom og forgik, vedblev Davids Æt, efter Herrens Ord, at herske i Jerusalem, og omendskiøndt Afguderiet ogsaa brød ind i Juda-Riget, blev det dog aldrig der saa almindeligt, og Endeel af Kongerne stræbde alvorlig at træde i deres Stam-Fader Davids priselige Fod-Spor. Blandt disse var Ezechias, som regjerede i Jerusalem, da Samaria blev ødelagt, og Israels-Rige forstyrret; men Assyrerne vilde nu være Ene-Herrer i Landet, og da Ezechias ikke vilde tjene Andre end Gud i Himmelen, blev han hjemsogt af Salmanassars Søn Senacherib, som med en frygtelig Krigs-Hær oversvømmede Landet, og beleiredede Jerusalem! Senacherib stoledede paa sin Hærs Mangfoldighed, og taledede stolte og bespottelige Ord imod Gudernes Gud, og lod sige til Ezechias: hvad stoler du vel paa! Kongen af Assyrien vil forhære dig to tusinde Heste, hvis du kan skaffe dig Ryttere til dem, og kan du ikke engang det, hvorledes vil du da holde Stand mod 74den Ringeste af mine Fyrster! Vil du sige, du stoler paa din Gud, da see, om Nogen af de andre Folks Guder har kunnet frelse sit Land fra Kongerne i Assyrien, og hvorledes skulde da Jehovah kunne frelse Jerusalem fra mig! Saa taledede Kongens Tjener af Assyrien, og saa skrev han til Ezechias, men Ezechias tog Brevene og læste dem, og gik op i Herrens Huus, og udbredte dem for Herrens Ansigt, og bad, og sagde: Herre! du Israels Gud i din Høihed! du er den eneste Gud over Alting paa Jorden! Du, du gjorde Himlen og Jorden, Herre! saa bøi dine Øren og hør! Herre, oplad dine Øine, og see! og hør paa Senacheribs Ord, som bespotter den levende Gud, Herre! ja, sandt er at sige, Assyriens Konger de have ødelagt Hedningernes Lande, og opbrændt deres Guder med Ild, fordi det var ikke Guder, men det var Stene og Træ, Gjerning af Menneskehænder; men Herre, vor Gud! du, Kiære! frels du os af hans Haand, at alle Riger paa Jorden maae kiende, at du, Jehovah! Du kun allene er Gud. Og der var en Prophet i Juda i de samme Dage, ved Navn Esaias, han sendte Bud til Kongen, og lod sige: Saa siger Herren, Israels Gud, Jeg haver hørt hvad du bad til mig mod Assyriens Konge, og hør nu det Ord, som Herren har talet imod ham: 75Jeg kjender din Bolig, din Udgang og Indgang, og at du raser imod mig; efterdi du da raser imod mig, og løfter dig høit imod Israels Gud, og dit Bulder kom op for mit Øre, saa vil Jeg lægge min Krog i din Næse, og mit Bidsel i din Mund, og føre dig bort paa den Vei, ad hvilken du kom; thi det Overblevne af Juda skal end faae sig Rødder forneden, og frembære Frugter foroven, ja! denne Stad vil Jeg vogte og frelse for min Skyld, og saa for Davids, min Tjeners. Og det skedte i den samme Nat, at Herrens Engel udfoer, og slog i de

Assyriers Leir hundrede og fem og firsindstyve Tusinder, og der de stode op, aarle om Morgenens, da vare alle disse døde Kroppe; saa drog Senacherib bort, og vendte tilbage, og blev udi Ninive, det var hans den store Stad, og det skedte, der han tilbad i sin Afguds Huus, da sloge hans Sønner ham med Sværd, og han faldt, og Jerusalem stod, og Ezechias sad paa sin Throne deri, til et Tegn for Menneskens Børn, at Gud staaer de Hoffærdige imod, men de Ydmyge giver Han Naade, og salig er den Mand, som forlader sig paa Herren, og sætter sit Haab til Israels Gud! Nu var det ogsaa snart forbi med Ninives Herlighed, thi Kongerne af Medien og Babylon, som havde skattet til Kongerne af Assyrien, gjorde 76Opstand, og havde Lykken med sig, saa Ninive blev ødelagt, og reiste sig aldrig siden, efter det Ord som Nahum, En af Israels Propheter, spaaede over den stolte Stad, da den stod i sin høieste Glands! 2 Kong. 18. 19.

XVII. Propheterne Esaias og Micha.

Blandt de Propheter, som levede under Kong Ezechias, er især Esaias og Micha merkværdige; thi uagtet Herren dengang paa saa vidunderlig en Maade frelste Jerusalem, saa spaaede de dog Begge Stadens og Rigets Undergang; men forkyndte derhos en vidunderlig Trøstens og Opreisningens Tid, da den store Fyrste af Davids Sæd skulde komme, og stifte et stort Guds Rige paa Jorden, hvori mange Hedninger skulde indlemmes, og lære at kiende Jehovah: Israels Gud!

Saaledes siger Micha, til dem der bygge paa Zion med Blod, og paa Jerusalem med Uret, at fordi Dom og Prædiken og Prophetie er fal som Kram, derfor skal Zion lægges under Ploven, Jerusalem blive til en Vogter-Hytte, og Tempel-Bjerget til en Skov-Høi! Men Propheten lægger til, at i de sidste Dage skal Herrens Bjerg kneise over alle Bjerge, og bestiges af Hedningers Mangfoldighed, som søge til Jakobs Kirke, hvor Loven udgaaer fra Zion, og Herrens Ord 77fra Jerusalem, og endelig priser han Bethlehem, den lille By i Juda, hvorfra der skal udgaae en Høvding i Israel, hvis Udspring er af Begyndelsen, fra Evighedens Dage, hvis mange Brødre skal føies til Israels-Børn, og hvis guddommelige Hyrde-Stav skal prises med hans Hjord til Jorderigs Ender!

I samme Tone taler Propheten Esaias, om den skarpe Tugt og den evige Trøst; men ligesom hans prophetiske Taler ere langt flere, saa havde de ogsaa en egen Deilighed, og udbrede sig med en Glands, som Morgen-Rødens, over det tilkommende Gylden-Aar, da Maanen skal skinne som Solen, og Solen skinne syvfold, som med syv Dages Lys, naar Bindet skal løses fra alle Hedningers Øine, saa de skue Herrens Herlighed, naar Ørken skal blomstre som en Rose, de Blinde faae Syn, og de Døve faae Hørelse, den Halte springe som Hjorten, og den Maalløse istemme Fryde-Sange; ja, naar Herrens Igienløste skal vende sjungende tilbage til Zion, hvor evig Glæde omsvæver dem, og Sukket bortflyer, med al Angest og Sorg! Det skal nemlig skee, naar Han kommer, der er et Skud af Isais Stub, og en Blomst fra hans Rod, og paa Hvem Guds Aand hviler, som Viisdommens, Kraftens og Fromhedens Aand, thi See! siger Propheten, en Jomfru er frugt78sommelig, og føder en Søn, hans Navn skal være Immanuel; (Gud med os) da skal det store Lys opgaae for dem som boe i Dødens Skygges Land, thi da er et Barn os født, og en Søn os givet, paa hvis Skuldre Majestæten hviler, og med hvis Herredom der leirer sig en evig Fred om Davids Throne! Mich. 3. 4. 5. Esa. 1. 2. 7. 9. 11. 25. 30. 35.

XVIII. Jerusalem og Babylon.

Babel, eller Babylon, laae ved Floden Euphrat, som løber fra Nord til Syd, mellem Jordan og Tigris, og det var den navnkundige Stad, hvor Tunge-Maalene forvirredes, da Menneskene efter Synd-Floden vilde bygt et Taarn, der kunde naae til Skyerne. Medens Ezechias levede, var det Babyloniske Rige meget ubetydeligt, men dog forkyndte Propheten Esaias ham, at hans Ætmænd skulde være Kammer-Tjenere hos Babels Konger, og al Jerusalems Herlighed blive deres Rov. Det skedte da ogsaa, inden hundrede Aars Forløb, thi allerede under Manasse, en vanartig Søn af den fromme Ezechias, tog Ondskab og Afguderi saaledes Overhaand i Landet, at Herren lod udraabe ved sine Tjenere, Propheterne, at nu skulde Jerusalem maales med Samarias Alen, 79og Davids Huus veies paa Achabs Huses Vægt, ja, nu skulde Jerusalem blive saa tom, som et Fad, man afvisker, og hvælver paa Kant. Det forsinkede vel, men afvendte ikke Fordærvelsen, at Manasses Sønne-Søn, den fromme Kong Josias, af ganske Hjerte traadte i Davids Fod-Spor, og haandhævede Mose-Loven, og bekæmpede Afguderiet, thi end ikke sine egne Sønner kunde han frelse fra den Ugudelighed, der nu som en rivende Strøm bemestrede sig baade Høie og Lave, og i disse hans Sønners Dage kom Straffen, og opfyldte Propheternes Trudsel, og Straffen kom fra Babel, hvor Chaldæerne, et Semitisk Folk, imidlertid havde stiftet et nyt Rige, som under den seierrige Nebukadnezar blev det mægtigste i hele Asien.

Den første Gang Nebukadnezar kom til Jerusalem, overgav den daværende Konge Jechonias sig godvillig til ham, og blev tilligemed over titusinde af de Ædleste bortført til Babel, men da Zedechias, som saa blev Konge, siden gjorde Opstand mod Nebukadnezar, og forsvarede sig haardnakket til det Yderste, da blev Jerusalem forstyrret, Templet lagt i Aske, hele Folket adsploret, og Riget ødelagt.

I denne ulykkelige Tid levede og spaadede Propheten Jeremias, som selv blev saare misshandlet af de vantroe Præster, og de ugudelige Høvdinger, fordi han taledede Sandhed, i Herrens Navn, om Rigets Undergang, men ihvorvel det var denne Prophets tunge Skæbne daglig at see, hvorledes Ondskaben modnedes, og Ødelæggelsen nærmede sig, indtil han saae sin Spaadom frygtelig opfyldt, paa Staden i Aske, og Kongen i Lænker, saa forkyndte han dog paa det Bestemteste at kun i halvfjerdsinstyve Aar skulde Herrens Folk tjene Babels Konge, og derpaa komme tilbage til deres Land, og syngede med Fryd paa Zions Høie, saa al deres Sorg forvandlede til Glæde! 2 Kong. 21-25. Jer. 25. 29-31.

XIX. Propheten Daniel og hans Stalbrødre.

Vi har endnu en Psalme, som skal være af Propheten Jeremias, og som ret levende udtrykker, hvor sørgmodige de Bedste af Folket var i deres Land-Flygtighed, og den begynder saaledes:

Ved Babylons Floder
Vi sørgende sad,
Og græd for vor Moder:
Den hellige Stad;
Lod Harperne hænge,
Med springende Streng,
I Pilenes Top!

81Herren glemde imidlertid ingenlunde at trøste sit Folk; thi Han opvaktede to store Profeter midt iblandt dem: Ezechiel og Daniel, som klarlig forkyndte ei blot Udfrielsen af det Babyloniske Fangenskab, men ogsaa Vederkvælgelsens herlige Dage, naar alle Guds Forjættelser skulde opfyldes, til evig Glæde for dem som havde bevaret Hans Bud, og biet taalmodig efter Ham. Jehovah aabenbarede tillige sin Herlighed for Hedningernes Øine, saa de maatte bekiende Hans Storhed, og Han ophøjede Daniel i Kongens Gaard, til en Talsmand og en Støtte for sit Folk.

Dengang nemlig Nebukadnezar første Gang havde indtaget Jerusalem, og bortført de Ædleste med Kong Jechonias, da befalede han sin Huus-Hofmester Aspenas at udvælge endeel smukke og vittige Unger-Svende af de Bortførte, som kunde oplæres i al Chaldæernes Vidskab og boglige Konst, og blandt disse var Daniel, Hanania, Misael, og Asaria, Alle af Juda Stamme. Herren velsignede deres Flid, saa de gjorde store Fremskridt i Kundskab og Indsigt, men Daniel især gav Herren Forstand paa at udtyde Syner og Drømme, ligesom Joseph, og derefter skedte det, at Nebukadnezar havde en Drøm, som han om Morgenen ei kunde huske, men som dog svævede dunkelt for ham, og ængstede ham, saa han truede alle de Chaldæiske Bog-Lærde med Døden, hvis de ei kunde sige ham baade hvad han havde drømt, og hvad det skulde betyde. Begge Dele tog Daniel sig paa, med Tillid til den alvidende Gud, og Kongen hørte nu med stor Forundring sin halvglemte Drøm af Daniels Mund, med Udtydningen derpaa, og det var en mærkværdig Drøm der havde store Ting at betyde; thi Daniel sagde til Kongen: du laae og tænkte paa Frem-Tiden, og da lod Han som aabenbarer Hemmeligheder dig see en stor Billed-Støtte, hvis Hoved var af Guld, men Armene og Brystet af Sølv, Bugen og Lænderne af Kaaber, Benene af Jern, og Fødderne af Jern og af Leer sammenblandet, og du saae derefter en Steen, der selv rev sig løs, og knuste Billed-Støtten, og voxede til en Klippe, som fyldte hele Verden! Dette var din Drøm, og den betyder, at dit Rige er det Første af fire stormægtige Riger, som skal opkomme efter hinanden, og være at ligne ved Guld og Sølv, Kaaber og Jern, saa det fjerde Rige skal være haardt som Jernet, der overvælder og udhamrer Alt, men ligesom du saae Leer og Jern sammenblandede i Fod-Stykket, saaledes skal Svaghed og Styrke blandes, og 83Riget deles som Tærne, og Stenen betyder et Rige, som Himlens Gud vil oprette, som sønderknuser alle Verdens-Rigerne, og varer selv evindeligt!

Da Nebukadnezar hørte dette, bukkede han sig dybt for Daniel, og sagde: sandelig, eders Gud er en Gud over alle Guder, siden du kunde aabenbare denne Hemmelighed, og Daniel blev en Høvding i Kongens Gaard, og hans Stalbrødre: Hanania, Misael og Asaria, blev høie Embeds-Mænd i Landet.

Alligevel holdt Nebukadnezar ikke op at dyrke Afguder, og da han lod opreise en Billed-Støtte paa Dura-Sletten, tresindstyve Alen høi, og sex Alen breed, som alle Folk paa en vis Dag skulde knæle for, at tilbede, da vilde Daniels Stal-Brødre det ingenlunde, hvorover Kongen blev rasende vred, og lod dem kaste i en gloende Ovn; men i det han sad og saae derpaa, da blegnede han, og sagde til sine Hofmænd: det var jo tre Mænd vi lod binde, og kaste i Ovnen, og see, der gaaer jo nu Fire derinde, og den Fjerde seer ud som en Guds Søn! Da kaldte Nebukadnezar Mændene ud af den gloende Ovn, og de kom, uskadte og usvedne, og

Kongen bekendte, at der var ingen anden Gud til end deres Gud, og befalede, at Ham skulde alle Rigets Indbyggere tilbede!

Saaledes ærede Jehovah sit Navn og sine Tjenere for Hedningernes Øine, og Daniel oplevede Babylons Fald; thi det skedte, da Nebukadnezar var død, og Daniel sat til Side, da sad Balthasar, Babels Konge, en Aften-Stund over Borde, og gjorde sig lystig med alle sine Venner og store Mænd, og i sin hovmodige Kaadhed lod han hente Guld-Skaalerne, som Nebukadnezar havde taget ud af Herrens Tempel i Jerusalem, og af dem blev der nu drukket Viin over Kongens Bord, med Lov-Sange til alle Babels Afguder; men da kom der en Haand tilsyne, lige for Lyset og for Kongens Øine, som skrev nogle Ord paa Væggen, som Ingen kunde læse, og den forsvandt. Da blegnede Kongen og bævede, og lod alle de Boglærde kalde, og lovede, at hvem der kunde læse og udtyde den Skrift, skulde klædes i Purpur, med en Guld-Kiæde om sin Hals, og være den tredie Mand efter Kongen i Magt og Vælde; men der var Ingen, som kunde læse Skriften, saa Kongen gruede saare. Det hørde Dronningen i Fruer-Buret, og hun stædtes ind for Kongen, og nævnede Daniel, som en Mand, der havde de hellige Guders Aand, og var prøvet i Nebukadnezars Dage, 85at han kunde aabenbare alle Hemmeligheder, og Daniel blev hentet, og da Kongen kom med sine gyldne Løfter, svarede Daniel: behold du selv din Skiænk, og giv en Anden Æren; men Skriften skal jeg læse, og udtyde den for Kongen! Saa læste Daniel Skriften: Mene, Mene, Tekel, Upharsin, og udlagde den saaledes, at talte vare Rigets Dage, Kongen veiet og fundet for let, og hans Herredømme givet til hans Fiender: Meder og Perser! Balthasar holdt alligevel sit Ord, og ophøiede Daniel, men i den samme Nat blev Kongen dræbt, og Staden taget! Dan. 1-5.

XX. Kong Cyrus af Persien.

Da Herren, ved Propheten Esaias, forkyndte Babylons Fald, da taledes Han underlige Ord om en Kong Cyrus, som vel ikke kiendte Jehovah, men skulde dog see sig nævnet af Jehovahs Profheter, og være et Redskab i Hans Haand saavel til at tugte Babel, som til at udfrie Israels Folk, saa det hedd til Jerusalem: du skal opbygges, og til Templet: du skal grundes! Esa. 44-47.

Nu skedte det, over hundrede Aar derefter, at Perserne, som hidtil var et ubetydeligt Bjerg-Folk, kom under deres Konge Cyrus til at spille Mester i Asien, dem var det, som, tilligemed Mederne, indtog Babylon, og 86i sit første Regjerings-Aar lod Kong Cyrus et Brev udgaae over hele sit Rige, hvoraf Indholden var: Herren, Himmelens Gud, haver givet mig alle Riger i Landet, og Han har befalet mig, at bygge Sig et Huus i Jerusalem, som er i Juda, hvem er iblandt eder, som er af Hans Folk, Herren Hans Gud være med ham, og han drage op! Saa drog de da hen, alle de, hvis Hjerte Herren rørde, med Serubabel, som var en Sønneson af Jechonias, og den ganske Forsamling var To og Fyrgetive Tusinde, Tre Hundrede og Tresindstive, og Cyrus gav dem alle de Kar, som vare tagne af Herrens Huus, og hver, som vilde, gav af sin Formue til Herrens Gierning og Hans Huses Bygning. Esd. 1.

XXI. Det andet Tempel.

I det andet Aar efter at Juda Børn, som nu kaldtes Jøder, vare komne tilbage til Canaan, da lagde de Grund-Volden til et nyt Tempel, paa Gruset af det Gamle, som Kong Salomon bygde; men det gik i Lang-Drag med Arbeidet, saa Templet blev først færdigt mange Aar derefter. Dette kom først deraf, at de Hedninger som Assyriens Konger havde sendt hen at boe i de ti Stammers Land, som kaldte sig Samaritaner, og havde blandet Jehovahs Dyrkelse med deres Hedenskab, de 87vilde nu have Tempel og Guds-Tjeneste tilfælles med Jøderne, og da Jøderne vægrede sig derved, og der var kommet en ny Konge i Persien, da udvirkede Samaritanerne en Forordning hos ham, som forbød Jøderne at fuldføre Templet. Den Konge døde snart, men Jøderne lode dog Arbeidet hvile, og tænkte immer, at den rette Tid var endnu ikke kommet, indtil Herren straffede dem, ved Propheten Haggai, og sagde: I siger, det er endnu ikke betimeligt at bygge Herrens Huus, som om det kunde være betimeligt, at I boer i hvælvede Sale, medens mit Huus ligger i Gruset! Nei, gaaer op paa Bjerget, fældes Træer, og bygger paa Huset; da skal det takkes mig, og min Herlighed skal aabenbares! Da skammede de sig, baade Serubabel og Folket, og tog Mod til sig, og lagde Haand paa Værket, og det lykkedes, og skiøndt de Ældste, som havde seet Kong Salomons Tempel, sukkede over, at det Ny var som ingen Ting derimod, saa trøstede Herren dem dog snart med de Ord, ved Propheten Haggai, at det andet Tempels Herlighed skulde alligevel blive større end det Førstes, ved Hans Komme, som de Bedste længdes efter! Esd. 3-6. Hag. 1. 2.

XXII. Nehemias.

Der var en Jøde, ved Navn Nehemias, som var blevet en mægtig Mand hos Kongen af Persien, og var han Mund-Skænk, men da han spurgde den Tidende fra Jødeland, at Jerusalem laae, uden Mure, aaben for sine Fiender, og at Jøderne vare underkuede af Samaritanerne og deres Hjelpere, da gik det ham nær til Hjerte, og han bad Gud om Naade for Kongens Ansigt, og han bad Kongen om Forlov til at besøge sit Folke-Færd i Jerusalem, og opbygge Stadens-Mure. Gud rørde ogsaa Kongens Hierte, saa han sagde Ja, og Nehemias kom til Jerusalem, med Kongens aabne Brev, som en Fyrste i Landet, og begyndte at bygge. I Førstningen drev Jødernes Fiender kun Spot dermed, og sagde: springer en Ræv over disse Mure, da river han dem ned; men da de saae, at Arbeidet gik rask fra Haanden, da lagde de Raad op imod Jerusalem, og imod Nehemias, og kom dog ingen Vei dermed, thi Herren var med Nehemias, saa han lod sig hverken forskrække, eller besnære, men stod som en Mand, og gik klogelig til Værks, og lod Hælvden af sit unge Mandskab staae under Vaaben fra Morgen til Aften, mens de Andre arbeidede, indtil Muren var færdig, og Portene hængte, og Stædnen sikker. Da faldt Modet paa alle Jødernes Fiender, saa de lod dem være i Fred; thi nu kjendte de Hans Haand, som boer i det Høie, og gjør hvad han vil, som i Himmelen saa og paa Jorden! Neh. 1-6.

XXIII. Grækerne og Alexander den Store.

Der ligger et Land sydost i Europa, som hedder Grækenland, og der boede Hedninger i gamle Dage, som blev berømte i Verden, og er det endnu, for deres deilige Viser og Sange, for deres kloge Tanker, og de mange mandelige Gierninger, og konstige Ting, som de gjorde, hvorom der er skrevet mangfoldige Bøger, baade paa deres eget og paa fremmede Sprog. Disse Græker fik omsider en Konge over sig, som de kaldte Alexander den Store, og han var en vældig Krigs-Mand, og havde Lykken med sig, saa han sloges i Asien med den Persiske Konge, der dog havde Krigs-Folk i hundrede Tusind-Tal, og Alexander med sin Haand-Fuld Græker vandt Seier, og fik Over-Haand, saa Perserne mistede Herredømmet, og blev, tilligemed alle de andre bekjendte Folk i Asien, selv Grækernes Undersaatter. Alexander kom ogsaa til Jerusalem, og var meget vreed paa Staden, fordi den var blevet Perserne tro, 90men da Jaddua, som dengang var Ypperste-Præst, gik ham imøde, i sin Tempel-Klædning, i Spidsen for Stadens Indbyggere, og bad om Fred; da rørde Gud den stolte Konges Hjerte, saa han bøiede sig for Jehovah, og sparede Staden, og viste Jøderne megen Yndest.

Alexander levede imidlertid kun kort, og strax efter hans Død opløstes det store Rige, han havde oprettet, ved Uenighed imellem hans fornemste Generaler, og medens En af disse, Ptolomæus, stiftede et nyt Rige i Ægypten, stiftede en Anden, Seleukus, sig et i Syrien, og der var siden idelig Krig imellem de Ægyptiske og Syriske Konger, især om Jødeland, der følgelig maatte skifte Herrer, saa tit som Krigs-Lykken vendte sig. Længe viste imidlertid de nye Konge-Slægter megen Skaansel mod Jerusalem, Ærbødighed for Templet der, og Agtelse for Jøderne, som nu i alle Stæder fik lige Borger-Ret med Grækerne, og udgjorde især en stor Deel af Indbyggerne i de tvende nye Hoved-Stæder, som siden ere blevne meget navnkundige, Alexandrien nemlig i Ægypten, og Antiochien i Syrien! Joseph. XI. 8. XII. 1. 3. 6.

XXIV. Makkabæerne.

De Syriske Konger havde omsider faaet Overhaand i Jødeland, og En af disse, ved 91Navn Antiochus, udplyndrede Templet, og vilde tvinge Jøderne til at bryde Mose-Loven, og at offre til Afguderne. De Ugudelige iblandt Jøderne gjorde gerne hvad Kongen vilde, og Andre gjorde det af Frygt for Spot og Skade, men dog blev Mange deres Fædres Gud og Loven troe, og vilde heller lade Livet, end falde fra den sande Gud, og knæle for Afguder. Blandt disse var ikke blot en gammel Skrift-Klog, ved Navn Eleasar, som ved sin standhaftige Død for Guds Sandhed gav et lysende Exempel for de Unge, men der var ogsaa en Kvinde, en Moder med sine syv Sønner, som alle taalde Døden uden Frygt, og opmuntrede hinanden til Bestandighed, med den trøstelige Vished, at deres Gud var baade god og almægtig, og vilde engang opreise deres Legeme af Jorden, som de nu opoffrede for en god Samvittighed, og til den levende Guds Ære, som gav Mennesket Liv og Aande, og som gav Abrahams Folk sine hellige Bud, med Løfte paa evig Velsignelse!

Snart opvakde Herren da ogsaa en Befrier for sit undertrykte Folk og for sin vanærede Helligdom, og Hjelpen kom, som det sædvanlig er Guds Maade, fra en Side, hvor man ventede den mindst.

Der var nemlig en lille By i Jødeland ved Navn Modin, og der boede en gudfrygtig 92Mand, en Præst ved

Navn Mattathias, med sine fem Sønner, og han saae de Gudsbespottelser, som skedte i Juda og Jerusalem, og han sagde: Gud bedre mig! hvorfor er jeg født til dette, at see mit Folks og den hellige Stads Fordærvelse, og at sidde stille, da den gives i Fiendernes Haand, og Helligdommen i de Fremmedes Haand, og see! vore hellige Ting, og vor Deilighed og vor Herlighed er ødelagt, og Hedningene have vanhelliget dem, hvorefter skulle vi da længere leve? og han med sine Sønner sønderrev deres Klæder, og sørgede saare. See da kom de Mænd ogsaa til Modin, som skulde tvinge Folket til at offre paa Afguders Altre, og de fristede Mattathias, og det var forgiæves, men der en jødisk Mand for Alles Øine gik frem at offre paa Alteret, da blev Mattathias nidkiær i Aanden, og han blev hastig efter Retten, og løb frem, og slagtede ham ved Alteret, og den Kongens Mand, som nødte dem til at offre, ihjelslog han i den samme Time, og kastede Altret omkuld, og raabte over Staden med høi Røst, og sagde: hver, som er nidkiær efter Loven, og holder Pagten, han drage ud efter mig. Saa flyede han og hans Sønner paa Bjergene, og forlode hvad de havde i Staden, og der sankedes til dem de Vældige, Stærke af Israel, hver, som godvillig holdt ved ⁹³Loven, og der de havde faaet en Hær, da sloge de Syndere i deres Vrede, og uretfærdige Mænd i deres Hastighed, og nedbrøde Afguders Altre, og forfulgte Hofmodigheds Børn, og den Handel lykkedes ved deres Haand, thi den var af Herren. Og der Mattathias Time kom, at han skulde døe, da sagde han til sine Sønner: nu Børn! værer nidkiære for Loven, og vover eders Liv for Fædrenes Pagt, kommer vore Fædres Gierninger ihu, som de gjorde i deres Slægter, og betænker det saa, Slægt efter anden, at alle de, som haabede paa Herren, ere ikke blevne afmægtige, og frygter ikke for en syndig Mands Ord, thi hans Herlighed skal komme til Skarn og Orme. Og han satte sin Søn, Judas Maccabæus, den Vældige, til Krigsøverste, og sin anden Søn, den forstandige Simon, til Raadgiver, og han velsignede dem, og blev lagt til sine Fædre. Saa førte Judas og hans Brødre Herrens Krig, og han var uforsagt paa Stridens Dag, og saae ikke til sin Hobs Ringhed, thi han sagde: der er ingen Forskjel for Gud i Himlen derpaa, at frelse ved mange eller ved faa; thi Seier i Krig kommer ei af Hærens Mangfoldighed, men Størken er af Himmelen, vi stride for vores Sjæle og vore Rette. Og Herren gav de Syriske Stridsmænd i sine ⁹⁴Tieneres Vold, og Judas fik Magt, og drog op til Jerusalem, og rensede Helligdommen, og holdt Høitid med Glæde, og med Lovsang til den Gud, som hjælper i Nød og frelser af Angest, som er nær hos alle dem, der kalde paa Ham i Sandhed, som gjør hvad de Gudfrygtige begiære, som hører deres Skrig, og hjælper dem. Og det var Kong Antiochus, han havde hørt om en Stad i Persialand, som havde et Tempel, og som var herlig med Rigdom, Sølv og Guld, og han drog op at berøve den, men Bymændene stode hardt imod, og han flydde, og der han drog hjemad til Babylon, da hørde han Tidende om alt Det, Judas havde gjort i Jødeland og i Jerusalem, da blev han forfærdet og saare beklemmt, og faldt paa Sengen, og Sorg fortærede ham, og han kom ihu alt det Onde, han havde bedrevet, og hans Bespottelse mod Helligdommen, og han omkom ynkelig med Bedrøvelse i det fremmede Land.

Vel faldt Judas omsider i et Slag, og Krigen førdes med foranderlig Lykke, men Jøderne beholdt dog Frihed til at tjene deres Fædres Gud, og En af Makkabæerne, Johannes Hyrkanus, Simons Søn, undertvang endog Edomiterne eller Idumæerne, som nedstammede fra Jakobs Broder ⁹⁵Esau; men han misbrugde sin Lykke, i det han tvang Idumæerne til, udvortes at dyrke Jehovah, skiøndt de ikke troede paa Ham, og Jøderne misbrugde deres Frihed til indbyrdes Krig og Feide, hvorved de i Romerne fik nye og strænge Herrer! 1. Makk. 1-4. 2. Makk. 6. 7. Joseph. XII. 7-19. XIII. 17.

XXV. Romerne og Keiser Augustus.

Det Persiske Rige var større end det Babyloniske, og det Græske Rige under Alexander var igjen større end det Persiske; men det Romerske Rige blev dog det Allerstørste, og var det fjerde Rige, som Daniel spaaede om, at det skulde være ligesom Jern og Staal, til at udhamre og knuse alt Andet.

Dette Rige havde sit Navn af en Stad, der hedder Rom, og ligger sydvestlig i Europa, i det Land Italien, og er endnu en stor og navnkundig Stad, og Folket i Rom var fra Først af kun en Haand-Fuld Røvere, og andre Løs-Giængere, men blev siden en Blanding af allehaande Italienske Stammer, og havde Lykken med sig, saa de indtog ikke blot hele Italien, men efterhaanden baade Grækenland, Syrien, Ægypten, og alle Landene omkring Middell-Havet, som dengang udgjorde hele den egenlige Folke-⁹⁶Verden, hvor der var ordenlige Byer og Riger!

Vel havde Jøderne, ligefra Judas den Makkabæers Tid, holdt Venskab med Romerne, men det var Romernes gamle Vane, ved den første gode Leilighed at opkaste sig til Herrer over deres saakaldte Venner, og da nu to Brødre af Makkabæernes Slægt stredes om Thronen i Jerusalem, kom den Romerske General Pompeius derhen, for at bilægge Trætten, men gjorde det saaledes, at Jøderne herefter maatte kiende Romerne for deres Herskab, og skatte til dem.

Der var imidlertid en Idumæer, ved Navn Antipater, som med Guld og Smiger saaledes vandt de Romerske Høvdingers Gunst, at han temmelig uindskrænket beherskede Jødeland, og hans Søn Herodes blev endelig gjort til Konge i Jerusalem, af den berømte Augustus, som paa denne Tid opkastede sig til Keiser i Rom. Joseph. XIV. 1-26. XV. 10.

XXVI. Jødernes hellige Skrift.

Moses beskrev i Lov-Bogen, ikke allene Israels Udgang af Ægypten, med Vandringen og Lov-Givningen i Ørken, men ogsaa, ved særdeles guddommelig Bistand, Verdens Oprindelse, Menneskets Synde-Fald, Synd-97Floden, og Herrens Førelser med sit Folks Stam-Fædre: Abraham, Isak og Jakob. Siden fortsattes Israeliternes Historie fra Moses til Nehemias af ubekjendte Forfattere, blandt hvilke dog Josva og Samuel udentvivl har været. Endelig efterlod baade David, og mange af Profeterne i Juda-Riget egne Bøger, fulde af Herrens Ord og Aabenbaringer, og derfor inddeelte Jøderne paa Christi Tid deres hellige Skrift i Mose-Lov, Profeterne og Psalmerne.

Alle disse Bøger, saavel som Nogle af Salomon, vare skrevne paa Ebraisk, som Israeliternes Moders-Maal, og paa dette deres Grund-Sprog have vi endnu alle disse Bøger, som vi med eet Ord kalde det Gamle Testamente, men da det Græske Sprog, efter Alexander den Stores Tid, ogsaa i Asien blev det almindelige Bog-Sprog, og da Alexandrien, som nu blev den Græske Lærdoms Sæde, var stærkt bebygget af Jøder, saa blev ogsaa Jødernes hellige Skrift oversat paa Græsk, og dette Værk er endnu til, under Navn af de halvfjerdsindstyve Fortolkeres Oversættelse. Lov-Bogen blev oversat kort efter Alexanders Tid, men om det Øvrige veed vi kun, at det længe før Christi Dage var til paa Græsk, og heri 98spore vi Guds besynderlige Forsyn, som saaledes baade aabnede Hedningerne Adgang til sand Guds Kundskab, og banede Veien for Christendommen, som skulde beskrives og mest udbredes paa det Græske Sprog. Joseph. XII. 2.

XXVII. De skriftkloge Phariseer og Sadducæer.

Hos intet af alle Oldtidens Folk var Bog-Læsning saa almindelig, og Skrift-Klogskab eller Videnskabelighed saa udbredt, som hos Jøderne; thi de havde en hellig Skrift lige fra Moses Tid, som idelig voxde, og som hele Præste-Stammen skulde være hjemme i; ja det var udtrykkelig befale, at Loven skulde høirøstet oplæses i hele Folkets Paahør.

Under Fangenskabet i Babel, da Folket levede adspredt i Hedningernes Stæder, uden Tempel og ordenlig Guds-Tjeneste, har man sikkert begyndt med at indrette egne Huse til Forsamling om Sabbathen, og disse Huse, som kaldtes Synagoger, vare siden hellige Samlings-Steder, ligesom vore Kirker, hvor der blev bedet, og oplæst Stykker af Loven og Profeterne, med Formanings-Taler til Folket.

Da der nu i flere Aarhundreder: fra 99Bygningen af det andet Tempel, indtil Keiser Augusti Dage, ikke opstod nogen ny Prophet, eller skedte noget Tillæg til den hellige Skrift, saa blev de Skrift-Kloge, eller Bog-Lærde, Folkets eneste Lærere, og de skattede, læste og fortolkede naturligviis Skrifterne, eftersom de havde Tro og Forstand til.

Iblandt disse Skrift-Kloge er især to Partier blevet navnkundige: Phariseerne og Sadducæerne, som lige fra de første Makkabæers Tid, bestreed hinanden, med bittert Fiendskab.

Phariseerne gjaldt for de Hellige, thi baade antog de hele Skriften for guddommelig, priste Jehovahs underlige Gierninger, og drev paa en strængere Levemaade, og flittigere Guds-Dyrkelse, end selv Loven foreskrev, og disse stod i mest Anseelse hos Folket, som de ogsaa trøstede, baade med at forkynde Opstandelsen fra de Døde, og med at nære Forventningen om den guddommelige Befrier, den store Davids Søn, eller Messias, det er: Christus, som Herren ved Profeterne havde Lovet sit Folk.

Sadducæerne var derimod ligesaadanne Folk, som de der nu kalde sig selv de Oplyste; thi de ringeagtede Profeterne, antog kun Loven for hellig, taledede stolte Ord om deres egen Styrke og Fornuft, og vilde In100tet vide af de Dødes Opstandelse, eller Guds Dom, men indbildte sig, det gjaldt kun om at slippe ustraffet og uskiæmmet gennem Verden, da Alt havde Ende med Døden! Joseph. XIII. 9. 18. XVIII. 2.

Men medens de Bog-Lærde kivedes om Skrifterne, var Tiden kommet, da Jehovah klarlig vilde opfylde sit gode Ord, som Han havde talet til Abraham, Isak og Jakob, til Moses, David, og alle Profeterne; og medens Sadducæerne haardnakket paastod, der var ingen Engle til, da udsendte Gud sin Engel, til at forkynde det Gamle Testaments Fuldendelse, og det Ny Testaments Begyndelse!